

Zorg dichterbij

*Verslag van het achtste Zelandusdebat gehouden op
maandag 3 februari 2014 in Middelburg*

Opening

Gewestelijk voorzitter Aty Harwijne heet alle aanwezigen namens *Zelandus* van harte welkom. Een bijzonder welkom voor de gastsprekers die van buiten Zeeland vandaag naar Middelburg zijn gekomen voor deelname aan het achtste *Zelandusdebat*. Zij geeft het woord aan moderator Peter Brakman.

Inleiding

Peter Brakman geeft een kort overzicht van het programma. Gastspreker Jan Hamming, burgemeester van Heusden, is helaas verhinderd vanwege een grote [brand in Vlijmen](#). Peter Brakman introduceert de gasten die in de drie debat rondes aan bod komen. Saskia Szarafinski (wethouder Middelburg), Chris Maas (wethouder Veere) en Barend de Lange (lijsttrekker PvdA Vlissingen) komen naar voren om een overzicht te geven van hun sociale netwerken. Het zijn diverse netwerken, maar hebben wel overeen dat familie een grote rol speelt. Zij hebben zorg van familie en vrienden mogen ontvangen en geven zorg aan familieleden binnen en buiten de provincie. Saskia Szarafinski: *"Het is goed en interessant om eens voor jezelf je netwerk in kaart te brengen."*

"Dit wordt straks ook van de inwoners van de gemeenten gevraagd", stelt Peter Brakman en vraagt naar wie er in de zaal vrijwilliger is, wie mantelzorger en wie in een buurtnetwerk participeert. Het aantal handen omhoog in de zaal neemt respectievelijk af. Kan eigen kracht zonder verbanden? Kan een zorgstelsel conjunctuurongevoeliger worden ingericht?

Eigen kracht en sociale verbanden

Marja Albers, directeur [Stichting Welzijn Middelburg](#), geeft een inleiding over eigen kracht en sociale verbanden. Niet elke inwoner beschikt over voldoende eigen kracht. Een groot of afdoende netwerk ontbreekt dan. De overheid moet in zo'n geval bijspringen. Daar zijn de professionele hulpverleners voor. Het mag ook niet zo zijn dat het alleen voor welgestelde mensen is weggelegd om goede zorg om zich heen te organiseren. Volgend jaar gaat er veel veranderen. Taken worden overgeheveld naar de gemeenten. Er is al veel veranderd. Zo zijn er in het land veel vrijwilligersbanken opgericht. Er zijn ook diverse websites waar vraag en aanbod voor vrijwilligerswerk elkaar kunnen vinden. De kanteling, waarbij vrijwilligers en inwoners eerst op weg geholpen worden door professionals bij het optuigen van projecten, vindt ook al plaats. Repair- en computercafés zijn daar voorbeelden van. Oplossingsgericht werken is het adagium. Met eigen kracht, een netwerk en ondersteuning kan geld vloeien naar hen die het echt nodig hebben.

Eric Sulkers (projectleider [Signs of Safety Zeeland](#)), Loes Ypma (Tweede Kamerlid), Ernst Radius (raadslid Middelburg) en Marja Albers gaan in de eerste ronde met elkaar in debat.

Ernst Radius: *"In Middelburg zijn we aan het ontdekken dat mensen veel zelf kunnen organiseren. Denk aan de milieutuin, [Meker Skatepark](#), het stadspark, enzovoorts. Dat is mooi, maar het zijn vaak goed opgeleide mensen met tijd en inzichten om het te realiseren. Wat gebeurt er in wijken niet? Daar moet de gemeente het voortouw blijven nemen. Er moeten ook verbindingen zijn tussen de wijken."*

Peter Brakman vraagt hoe we om moeten gaan we om met kwetsbare gezinnen en met mensen die geen of een fragiel netwerk hebben.

Eric Sulkers: *"Een sociaal wijkteam klinkt mooi, maar er moet toch ook een centrale aansturing zijn van dit soort teams. Niet alleen afgaan op problemen. Het moet gaan om het willen helpen. Aparte wijken voor probleemgevallen creëren is geen oplossing."*

Peter Brakman: *"Waar liggen kansen en waar moeten wij op letten?"*

Loes Ypma: *"Van verzorgingsstaat naar verzorgingsstad. We zijn vanmiddag bij woonzorgcomplex 'De Egelantier' in Oostkapelle geweest. De bejaardentehuizen hebben hun langste tijd gehad. Mensen willen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Er is een kloof tussen de mensen die het redden en zij die het niet lijken te gaan redden. Er is een nog onbenutte kracht bij de mensen zelf. In Woerden is bijvoorbeeld een uithuisplaatsing van kinderen naar verschillende plekken*

voorkomen doordat ouders van andere kinderen uit de klas waar deze kinderen in zaten zorgtaken op zich wilden nemen. Dat scheelde het uit elkaar halen van

broertjes en zusjes, ze konden naar hun eigen school blijven gaan en het scheelde uiteindelijk nog veel geld ook."

“Preventie is van groot belang”

Ernst Radius: *"We willen het beter doen met minder middelen. Preventie is daarbij van groot belang."*

Peter Brakman: *"Kan de Stichting Welzijn Middelburg preventie organiseren?"*

Marja Albers: *"Dat kan zeker, maar zonder sterk vrijwilligersveld gaat het niet lukken. Dan wordt er toch een beroep gedaan op de professionele zorg. Achteraf problemen oplossen kost altijd meer."*

Meneer uit de zaal: *"Die oplossing in Woerden maakt duidelijk dat de overheid veel heeft afgebroken en dat mensen zelf hun boontjes moeten doppen. Iedereen is verantwoordelijk voor hun eigen gedrag."*

Loes Ypma: *"Achter sommige voordeuren ondergaan kinderen verschrikkelijke dingen. Dan moet er worden ingegrepen. Familie is belangrijk en daarom heb ik in de wet via een amendement ingevoerd dat het gezin ook inbreng heeft in het plan om de problemen op te lossen. In samenhang met het netwerk aan de slag. De mensen eigen regie geven. Aan het begin moet een aanzet gegeven worden om het netwerk te activeren."*

Alex de Vos: *"Sommige zaken moeten ook gewaarborgd worden. Oormerk de gelden die via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) worden verstrekt aan de gemeenten"*

“Eén gezin, één zorgregisseur en één plan”

Zorg in de breedte: de integrale benadering

Loes Ypma: *"De meervoudige probleemgezinnen hebben nu nog vaak zeer veel zorgverleners om zich heen, maar onderlinge afstemming ontbreekt te vaak. Daarom is een integrale benadering een goede zaak. Eén gezin, één zorgregisseur en één plan. In multi-problematische gezinnen in Woerden liepen gemiddeld 14 professionals rond en dit kostte gemiddeld € 70.000 per jaar. Er ligt een belangrijke rol bij de sleutelwerkers. Tijdens het werkbezoek vanmiddag bij 'Porthos' in Vlissingen werd dit nog eens duidelijk gemaakt. De mensen centraal stellen en niet de instellingen. Al het geld gaat nu naar de gemeenten en niet versnipperd over provincies, ministeries en gemeenten."*

Peter Brakman: *"Wat kan de gemeente doen aan multi-probleemgezinnen?"*

Saskia Szarafinski: *"De komst van de sleutelwerker maakt dat er meer structuur en regie komt in en op deze gezinnen. Er is nog veel werk te verzetten. In de gezinnen moeten alleen maar hulpverleners komen die daadwerkelijk aan de slag gaan. Geen af- en aanlopen van coördinatoren. De woningbouwcorporaties moeten we ook betrekken bij het aanpakken van problemen. Zij kunnen de zorgverlening bijvoorbeeld attenderen op financiële problemen die zich openbaren in huurachterstanden."*

Peter Brakman: *"Hoe organiseren we de zorg bijvoorbeeld op het gebied van de transferzorg?"*

"Er wordt teveel aanbod gericht gewerkt"

Jack van de Schraaf: *"Na een ziekenhuisopname volgt bij thuiskomst mogelijk thuiszorg. Alle drempels tussen deze vormen van zorg wegnemen kan leed wegnemen en geld besparen. De regie moet bij de gemeenten liggen. Er wordt nog steeds teveel aanbodgericht gewerkt."*

Peter Brakman: *"Wat kan een wijkverpleegkundige hierin betekenen?"*

Marion Lippens: *"Zorg bij de zorg en welzijn bij de welzijn laten. Niet alles op een hoop gooien. Kom eens kijken in Zeeuws-Vlaanderen. 'GoedLeven' is een mooi voorbeeld."*

Loes Ypma: *"We moeten tot één financiering komen. Door meer gezinsgericht te werken is het aantal ondertoezichtstellingen met 60% afgenomen in Amsterdam. Het Bureau Jeugdzorg kwam echter in de problemen omdat zij niet betaald kreeg voor het voorkomen van ondertoezichtstellingen."*

Peter Brakman vraagt aan Jack van de Schraaf wat zijn ervaring is met het Persoonsgebonden Budget (PGB).

Jack van de Schraaf: *"Ik ben PGB-beheerder voor mijn zoon. Het is een goed instrument. Je kunt zelf de zorg inkopen en het scheelt geld, want ik ben de administrateur en wordt niet betaald. De regie ligt dichtbij de mensen die de zorg nodig hebben."*

Peter Brakman: *"Zijn er ook wijkgebonden budgetten voor de leefbaarheid en welzijn?"*

Saskia Szarafinski: *"Het zijn tot nu toe vooral budgetten voor fysieke zaken. Wij willen als PvdA Middelburg ook bestuderen wat er mogelijk is op het gebied van wijkbudgetten voor zorg en welzijn."*

Pim van Kampen: *"Met sommige leerlingen hebben wij in het*

onderwijs te maken met 9 zorgverleners. Iedereen doet z'n eigen ding. Neem alsjeblieft de regie als gemeente."

Loes Ypma: "Leraren constateren snel problemen bij leerlingen. Er zijn gemeenten waar jeugdzorg in scholen is geïntegreerd. In Rotterdam werkt jeugdzorg in de scholen. Kinderen worden onder schooltijd bereikt en geholpen. Dat accepteerden de ouders ook. Goed voor het individuele kind en de sfeer in de klas verbeterde."

"Hebben we straks hulpverleners over?"

Ingrid Brilleman: "Straks hebben we dus hulpverleners over?"

Loes Ypma: "Het moet in de jeugdzorg met 15% minder budget. Dat gaat inderdaad banen kosten. Er wordt iets anders gevraagd van de professionals. Zij moeten een regisserende rol gaan vervullen."

Saskia Szarafinski: "Bij sommige hulpverleningsinstanties is het zo dat er 69 gezinsmanagers zijn met een overhead van 30 mensen."

Peter Brakman: "Er mag niet vergeten worden dat ook de overhead van gemeenten, provincies, en departementen hoog is en veelal zelfs hoger dan de overhead van non-profitorganisaties."

Meneer in de zaal: "Hoe krijgen we al die mensen uit de sociale werkplaatsen in het bedrijfsleven aan het werk? Zo krijg je toch ook verdringing op de arbeidsmarkt?"

Loes Ypma: "De trend is dat mensen bij reguliere werkgevers aan het werk gaan. Het zijn kwetsbare mensen en dus moet er voorzichtig mee omgegaan worden. Het vraagt om een andere mindset van de werkgevers. Het levert veel voldoening en zelfrespect op bij de mensen. Werk is belangrijk. Naast inkomen biedt het ook structuur en contacten."

Meneer in de zaal: "Deze mensen kunnen in Zeeuws-Vlaanderen slecht aan de bak in het reguliere bedrijfsleven. Veel petrochemie in die regio. Kwetsbare mensen in een kwetsbare economie."

Politiek terug in de lokale politiek

Hilde van Xanten, adviseur bij het kennisinstituut voor sociale vraagstukken [Movisie](#), legt de zaal een aantal stellingen voor:

1. 'Aan politieke beslissingen die ik neem, gaat altijd een gedegen raadpleging van burgers vooraf.' 5 mensen zijn voor.
2. 'Door het beperkte budget, moet de gemeente niet iedereen meer willen helpen.' 25 mensen zijn voor.
3. 'Beter lokaal hand-in-hand, dan provinciaal in de krant.' Bijna de hele zaal is voor.

Hilde van Xanten: *"Er moet een dialoog gevoerd worden. In Zwolle wordt door de gemeente overleg met cliënten en mantelzorgers gevoerd. Kaasschaven of scherpere keuzes maken? Hoe zit het met de stille problematiek van mensen die geen hulp vragen? Zien mensen straks af van Wmo-aanvraag omdat zij de eigen bijdrage niet kunnen opbrengen? Wie, wat en hoe willen we bereiken? Lokaal moet goed samen worden gewerkt. In de wijk of het dorp met aansluiting op de bestaande voorzieningen."*

Peter Brakman vraagt aan Chris Maas of het maatschappelijke domein door de transitie politiek gaat worden en hoe om moet worden gegaan met burgerinitiatieven?

Chris Maas: *"Er is meer aandacht voor het sociale domein vanuit de inwoners. Burgerinitiatieven maken dat je als gemeente moet durven loslaten. Hoe gaan we deze initiatieven beoordelen? Twee vragen zijn dan belangrijk: Kan iedereen er gebruik van maken en is het kwalitatief goed? Wees nuchter en durf te experimenteren."*

Peter Brakman: *"Welke uitdagingen zijn er voor Vlissingen?"*

Barend de Lange: *"Meer mensen met de uitvoering van zorg bezig laten zijn in plaats van op kantoor zitten. Er is diversiteit in de stad en ook in de wijken zelf. Een prettig leefklimaat kan gerealiseerd worden door de mensen zelf. Ondersteun de ideeën en initiatieven van de inwoners."*

"Hoe is het kennisniveau van raadsleden?"

Peter Brakman: *"Hoe is het gesteld met het kennisniveau van de raadsleden?"*

Barend de Lange: *"Zonder gedegen kennis kun je geen beslissingen nemen. Daarom gaan wij op werkbezoeken, specialiseren de fractieleden zich en scholen zij zich permanent bij."*

Peter Brakman: *"Minder budget maakt scherpere keuzes nodig. Komen we dan uit op incidentenpolitiek?"*

Hilde van Xanten: *"Dat risico bestaat. Er worden fouten gemaakt en daar moet van geleerd worden. Timmer niet alles dicht, want dan hebben professionals en zeker de cliënten helemaal niets meer te vertellen. Dat kan niet de bedoeling zijn."*

Peter Brakman: *"Hoe is het gesteld met de samenwerking?"*

Chris Maas: *"Solidariteit en samenwerking maakt dat je soms zaken los moet laten en over laten aan andere partijen of bovengemeentelijke*

instanties. De gemeenteraden op Walcheren weten wat er speelt. Werkende wijs komen we er."

“Wacht niet tot 2015, maar begin nu”

Hilde van Xanten: "Wanneer je als gemeenten samenwerkt is dat goed, maar luister ook goed naar de inwoners. Vraag wat zij willen. Vaak is wat zij wensen veel eenvoudiger dan de politiek soms denkt. Ga de gesprekken aan. Wacht niet tot 2015, maar begin er nu al mee."

Resumptie & afsluiting

Om 21:35 uur komt het achtste *Zelandusdebat* tot een einde. Een avond die in goede sfeer verlopen is.

Peter Brakman: *"Trek samen op als gemeenten en doe het als inwoner samen met je netwerk."*

Aty Harwijne bedankt allereerst de mensen van het Nehalennia voor de goede zorgen en de gastsprekers voor hun komst en bijdragen. De mensen in de zaal worden bedankt voor hun aanwezigheid en inbreng en uitgenodigd voor een afsluitend drankje.

